

קבלת החלטות של מנהלות גן: שיקולים, תהליכים ומודל יישומי.

עמית הראש, מכללת אחווה, amitharesh1973@gmail.com,

פרופ' יצחק פרידמן, מכללת אחווה, isaac685@gmail.com

רקע: תהליך קבלת ההחלטות הוא אחד הנושאים המרכזיים והחשובים בניהול חינוכי (Bosh, 2007 ; גזיאל, 1990). הפעלת ארגון מוצלח, בימינו, מקורה במערכת יחסי הגומלין בין המנהל לבין העובדים ומחייבת פיתוח יכולת קבלת החלטות (גזיאל, 2002 ; אופלטקה, 2010 ; פוקס, 1995 ; אייזנברג, 2010).

מטרות ושיטה: מטרת המחקר היתה לזהות את תהליך קבלת ההחלטות של מנהלות גנים ואת מאפייני התמודדותן עם הבעיות בעבודתן, על פי תפיסתן ופרשנותן. לצורך כך, נערך מחקר בגישה האיכותנית נרטיבית.

ממצאים: הממצא המרכזי של המחקר חשף התאמה בין אופן קבלת ההחלטות של מנהלות הגן בשטח לסגנונות ההחלטה במודל מעורבות מבוקרת של מנהלי בתי ספר (פרידמן, 1987). בהשוואה שנעשתה בין מנהלות הגן למנהליות בית הספר נמצא כי מנהלות הגן ממלאות תפקיד דומה למנהלי בתי ספר רק בממדים קטנים יותר. הן מקבלות החלטות באופן סמכותני יותר, מאחר שאינן מנהיגות צוות מומחים כגון מנהליות בית הספר. כמו כן נמצא כי סגנון ההתמודדות ואיכות קבלת ההחלטות של מנהלות גן שונים מתחום אחד למשנהו, ולפי תפיסת מנהלות הגנים. אלו מושפעים מהיחסים הבין אישיים בצוות, ממורכבות הסיטואציה, מוותק מנהלת הגן ומאישיותה.

תרומות ומחקרי המשך: נושא 'קבלת החלטות' הוא בעל חשיבות רבה לניהול מיטבי ואפקטיבי של מנהלות הגן. מחקרים בנושא דפוסי קבלת החלטות בגן הילדים כמעט ולא קיימים בישראל. מידע מחקרי-עובדתי בנושא יכול לסייע למנהלות הגנים בניהול הגן בצורה מיטבית. ניהול הגן כיום מתאפיין בערפול, ללא קווים המנחים כיצד לנהל באופן מיטבי את ארגון הגן. ישנן מנהלות המצליחות בניהול הגן באופן מודע וישנן שלא במודע, ישנן כאלה המצליחות פחות וכאלה שכלל לא מצליחות. טיפול בנושא יביא להכוונה נכונה של מנהלת הגן בזיהוי הבעיה טיפול מותאם ולבסוף בקבלת החלטה מיטבית.

תרומתו המשוערת של המודל היישומי שגובש במחקר, לניהול מיטבי של גן תהיה בכך שמנהלות הגן הצעירות ימצאו בו מעין 'מורה דרך' אשר יכוונם כיצד לקבל החלטה בתחומים השונים, וייתכן שמנהלות הגן הוותיקות ימצאו בו חיזוק לדרכן. ככל שמנהלת הגן תדע מתי להיוועץ, עם מי ובאיזו סיטואציה, כך תהיה הצלחה בניהול הגן ובפניות הגנת לעשייה חינוכית ופורייה. לאור השינוי בתפיסת תפקיד הגנת והרחבת הצוות, ניכרת חשיבות רבה בצורך במחקרים בתחום גן הילדים לשיפור וייעול ניהול מערכות החינוך בגיל הרך, המתחיל בהכשרת מנהלת הגן ובהמשך בהתמקצעותה לאורך השנים. מחקר עתידי בנושא הזה יהיה מחקר ניסויי בו תתבצע הכשרת מנהלות הגנים על פי המודל היישומי לקבלת ההחלטות, יישומו במהלך עבודתן ודווח על השפעתו.